

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 21.12.2006
KOM(2006) 857 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO
NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE**

Työllistäminen maaseutualueilla: eroon työllisyyskuilusta

{SEK(2006) 1772}

1. JOHDANTO

Vuonna 1997 käynnistetyn Euroopan työllisyysstrategian osana Eurooppa-neuvosto asetti Lissabonissa pidetyssä kokouksessaan päätavoitteeksi täystyöllisyyden ja keskipitkän aikavälin tavoitteeksi 70 prosentin työllisyysasteen vuoteen 2010 mennessä. Tämän prosessin puitteissa heinäkuussa 2003 kokoontunut maatalousneuvosto hyväksyi päätelmät maaseutualueiden työllisyydestä Euroopan työllisyysstrategian osana. Maatalousneuvosto määritteli useampia maaseudun työllisyyteen liittyviä haasteita, kuten viljelijäväestön ikääntyminen, nuorten ja naisten osallistuminen maaseudun elinkeinoelämään, Euroopan unionin laajentuminen ja yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen myötä tapahtuva siirtyminen tuotekohtaisista tuista tuottajakohtaisiin tukiin. Neuvosto pyysi komissiota laatimaan perusteellisen arvioinnin maaseutualueiden työllisyydenäkymistä ja aloittamaan keskustelun maaseutualueita koskevien tilastollisten välineiden kehittämisestä.

2. YHTEINEN MAATALOUSPOLITIikka, MAASEUDUN KEHITTÄMINEN JA TYÖLLISYYS EU:N ENSISIJAISENA TAVOITTEENA

Komissio ehdotti 2. helmikuuta 2005 uutta sysäystä Lissabonin strategialle. Ehdotuksessa keskitytään kahteen päätehtävään, jotka ovat voimakkaamman jatkuvan talouskasvun varmistaminen sekä uusien ja parempien työpaikkojen luominen¹. Euroopan työllisyysstrategian mukaisesti työntekijöiden ja yritysten sopeutumiskykyä on parannettava ja henkilöresursseihin suunnattavia investointeja on lisättävä parantamalla koulutusta ja ammatillisia valmiuksia. Yhteisen maatalouspolitiikan osuutta Lissabonin strategian toteuttamiseen koskevat pääperiaatteet – markkinat ja maaseudun kehittäminen – hahmoteltiin Göteborgin Eurooppa-neuvostossa vuonna 2001 ja vahvistettiin kesäkuussa 2003 Thessalonikin Eurooppa-neuvoston Lissabonin strategiaa koskevissa päätelmissä: *Vahva taloudellinen suorituskyky yhdessä luonnonresurssien kestäväen käytön kanssa*. Nämä periaatteet vahvistettiin uudelleen EU:n kestäväen kehityksen strategian uudistuksen yhteydessä, jonka Eurooppa-neuvosto hyväksyi 16. kesäkuuta 2006.

Uudistettu yhteinen maatalouspolitiikka perustuu markkinapolitiikkaan, jonka turvaverkkona toimii interventiojärjestelmä ja jossa tulotason vakaus varmistetaan tuotantomääristä irrotetuin, täydentäviin ehtoihin sidotuin tuin, sekä tehokkaaseen maaseudun kehittämissäpolitiikkaan, jonka painopisteitä ovat työllisyys, talouskasvu ja kestävä kehitys. Maaseudun kehittämistä koskevissa yhteisön strategisissa suuntaviivoissa ohjelmakaudeksi 2007–2013 määritellään yhteisön ensisijaisten tavoitteiden toteutumisen kannalta tärkeät alat sekä EU:n kestäväen kehityksen uudistetun strategian että kasvun ja työllisyyden edistämiseen tähtäävän Lissabonin strategian osalta.

¹ KOM(2005) 24.

3. TYÖLLISYYSKUILU

Euroopan maaseutualueet ovat monimuotoisia niin väestömäärän ja -jakauman kuin taloudellis-sosiaalisten rakenteiden ja työvoimamarkkinoidenkin suhteen. Tämä monimuotoisuus on osaltaan niiden rikkaus, mutta useilla Euroopan maaseutualueilla on edessään yhteinen haaste: niiden kyky luoda korkealaatuisia kestäviä työpaikkoja taantuu kaupunkialueisiin verrattuna.

3.1. Maaseutualueiden erityispiirteet

Väestötiheyteen perustuvan määritelmän mukaan EU-27:n pinta-alasta 93 prosenttia on maaseutualuetta. Lisäksi 20 prosenttia väestöstä asuu maaseutuvoittoisilla alueilla ja 38 prosenttia sellaisilla alueilla, joista huomattava osa on maaseutualuetta². Maaseutualueet tuottavat 45 prosenttia EU-27:n bruttoarvonlisästä ja työllistävät 53 prosenttia väestöstä, mutta ovat jäljessä kaupunkivoittoisiin alueisiin verrattuna. EU-27:ssä kaupunkivoittoisten alueiden tulotaso asukasta kohden on lähes kaksinkertainen verrattuna maaseutuvoittoisiin alueisiin. Alhainen tulotaso ei erityisemmin houkuttele eikä kannusta koulutettuja henkilöitä jäämään. Myös muut tärkeimmät indikaattorit osoittavat, että tällainen kuilu on tosiasia. (ks. liite).

Muuttuva väestötilanne

Maaseutuväestön osuus EU:n kokonaisväestöstä on pysynyt viime vuosikymmenten ajan suhteellisen vakaana. Tilanteen taakse kätkeytyy kuitenkin suuria vaihteluita eri jäsenvaltioiden välillä ja yksittäisten jäsenvaltioiden sisällä. Alueellisella tasolla väestötilanteessa on viimeisten 15 vuoden aikana tapahtunut huomattavia muutoksia.

Euroopassa on meneillään kaksi laajamittaista väestökehitysprosessia. Pitkään jatkunut kaupungistumisprosessi pyrkii ohjaamaan asukkaat ja taloudelliset toiminnot syrjäisimmiltä maaseutualueilta kaupunkeihin ja parempien kulkuyhteyksien päässä oleville maaseutualueille, ja sen vastapainona on viime aikoina alkanut esiintyä muuttoliikettä kaupunkialueilta hyvien kulkuyhteyksien päässä sijaitseville maaseutualueille (uusien liikenne- ja tietoliikenneinfrastruktuurien ansiosta), joihin kaupunkimaisen elämäntyylin paine kohdistuu yhä voimakkaampana. Tämän kehityksen tuloksena sellaisten alueiden, joista huomattava osa on maaseutualuetta, helpopääsyisistä osista on tullut kasvualueita, joiden taloudellinen rakenne muistuttaa yhä enemmän kaupunkialueita. Sitä vastoin maaseutuvoittoisten alueiden väestökato ja taloudellisen toiminnan taantuminen jatkuu edelleen erityisesti EU:n syrjäisimmissä osissa³.

² Tämä maaseutualueiden määritelmä on vahvistettu maaseudun kehittämistä koskevista yhteisön strategisista suuntaviivoista (ohjelmakausi 2007–2013) 20. helmikuuta 2006 tehdystä neuvoston päätöksessä 2006/144/EY. OECD määrittelee alueet maaseutuvoittoisiksi alueiksi, alueiksi, joista huomattava osa on maaseutualuetta, tai kaupunkivoittoisiksi alueiksi väestötiheyden perusteella ja käyttää perusteena maaseutukunnissa asuvan väestön osuutta (ts. alle 150 asukasta/km²) tietyllä NUTS II- tai NUTS III -alueella. Ks. laajennettu vaikutustenarviointi SEC(2004) 931 ja SEC(2005) 914. EU-27:n 1 284 NUTS III -aluetta jakautuvat miltei tasaisesti kolmen maaseutualueluokan kesken. Komissio tarkastelee parhaillaan vaihtoehtoisia määritelmiä, jotka vastaisivat paremmin sellaisten alueiden monimuotoisuutta, joista huomattava osa on maaseutua, mukaan luettuina kaupunkien lähialueet.

³ Study on Employment in Rural Areas (SERA), s. 214.
http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_fr.htm

Ikärakenteen osalta maaseutuväestön ikääntyminen on voimakkainta eteläisissä jäsenvaltioissa. Sukupuolijakauman osalta merkittävin kehityssuuntaus on maaseudun miesvaltaistuminen Pohjois-Euroopan harvaan asutuilla maaseutualueilla ja uusien jäsenvaltioiden vähiten kehittyneillä maaseutualueilla nuorten naisten poismuuton seurauksena⁴.

Alhaisemmat työllisyys- ja korkeammat työttömyysluvut

Vuosina 1996–2001 työllisyys on kasvanut kaikkialla EU-25:ssä nopeimmin kaupunkialueilla. Työllisyys on kasvanut 3,6 prosentilla kaupunkivoittoisilla alueilla ja 1,9 prosentilla maaseutuvoittoisilla alueilla, mikä viittaa kaupunkien ja maaseudun välisen työllisyyskuilun syvenemiseen⁵. Vuonna 2004 työllisyysaste EU-27:ssä oli lähes 5 prosenttia korkeampi kaupunkivoittoisilla alueilla (64,7 %) kuin maaseutuvoittoisilla alueilla (60,1 %). On kuitenkin syytä ottaa huomioon maaseutualueiden monimuotoisuus. Eräillä maaseutualueilla – erityisesti kaupunkien lähialueilla – työllisyys on kasvanut voimakkaasti, mikä on ollut yleinen suuntaus kaikissa OECD-maissa⁶. Aluetta pienempien yksiköiden tasolla kehitys saattaa olla hyvinkin erilainen alueisiin verrattuna, erityisesti silloin, kun maataloudesta poistuva maaseudun työvoima siirtyy kaupunkien ja suurempien maaseututaaajamien työvoimamarkkinoille.

Maaseutualueiden työttömyysaste on yleensä huomattavasti kaupunkialueita korkeampi. Kaupunkien ja maaseudun väliset erot korostuvat erityisesti korkean työttömyysasteen maissa. Pitkäaikaistyöttömyys on suhteellisen korkea ainoastaan alueilla, joista huomattava osa on maaseutualuetta. Niillä pienituloisten syrjäytyminen saattaa lisääntyä. Arvioidaan, että piilotyöttömyys (alityöllistetyt viljelijät ja maataloustyöntekijät) koskettaa noin viittä miljoonaa maaseutualueiden asukasta.

Palvelusektorin kehittyminen kangertelee

Palvelusektori on suurin työllistäjä Euroopan maaseudulla, mutta silti sen merkitys on vähäisempi verrattuna kaupunkialueisiin ja se on keskittynyt ensisijaisesti julkisiin palveluihin. Tämä johtuu yksityisten palvelujen alikehittyneisyydestä maaseudulla. Vuonna 2002 palvelusektorin osuus oli 57 prosenttia maaseutuvoittoisilla alueilla ja 65 prosenttia välialueilla, kun se oli 75 prosenttia kaupunkivoittoisilla alueilla. Tämä näkyy hitaampana siirtymisenä osaamisvetoiseen talouteen keskittyviin toimintoihin.

Osaaminen ja inhimillinen pääoma

Maaseudulla on yleensä vähemmän osaamista ja inhimillistä pääomaa kuin kaupungeissa. Monissa jäsenvaltioissa alemman tai ylemmän perusasteen koulutuksen jälkeinen koulutus on yleisempää kaupunkialueilla, joilla lähes 20 prosentilla aikuisväestöstä on korkea-asteen koulutus. Maaseutualueilla osuus on ainoastaan noin 15 prosenttia⁷. Korkea-asteen koulutus voi johtaa osaavampien henkilöiden poismuuttoon maaseudulta kaupunkialueille, koska opintojensa päätyttyä nämä henkilöt jäävät usein kaupunkialueille niiden tarjoamien parempien työllistymismahdollisuuksien vuoksi.

⁴ SERA, s. 34.

⁵ SERA, s. 44.

⁶ OECD 2006. Rural Policy Reviews. The New Rural Paradigm. POLICIES AND GOVERNANCE, s. 27.

⁷ SERA, s. 133.

Niukasti mahdollisuuksia naisille ja nuorille

Naisten ja nuorten tilanne maaseutualueilla on pysynyt epävakana, mikä johtuu useassa tapauksessa taloudellisesti aktiivisessa iässä olevien naisten ja nuorten henkilöiden poismuutosta. Eräillä maaseutualueilla koulutustarjonnan ja asianmukaisten lastenhoitopalvelujen puuttuminen on työmarkkinoille pääsyn ja työmarkkinoilla etenemisen esteenä. Naisten ja nuorten työttömyysaste on yleensä suhteellisen korkea maaseutualueilla. Naisten osalta se oli 10,6 prosenttia ja miesten kohdalla selvästi alhaisempi eli 7,9 prosenttia. Kaupunkialueilla ero naisten (6,8 %) ja miesten (6,2 %) välillä oli paljon pienempi. Kaupunkialueisiin (11 %) verrattuna nuorisotyöttömyys oli huomattavasti korkeampi sekä maaseutuvoittoisilla alueilla että alueilla, joista huomattava osa on maaseutua (17,6 % ja 16 %).⁸

3.2. Maatalouden tilanne

Useimmilla maaseutualueilla alkutuotannon osuus kokonaistyöllisyydestä on alle 10 prosenttia, ja kolmasosassa maaseutualueista se on alle 5 prosenttia (noin EU-25:n keskiarvo). Eräillä maaseutualueilla – erityisesti EU:n itäisissä ja eteläisissä osissa – se on kuitenkin yli 25 prosenttia. Lisäksi maatalouden tuottavuus on huomattavasti alhaisempi maatalousvoittoisimmilla alueilla.⁹

Uusien jäsenvaltioiden maatalousalan integroiminen yhteiseen maatalouspolitiikkaan on yleisesti ottaen tapahtunut ongelmitta ja suotuisasti, erityisesti tulokehityksen osalta. Mutta siellä, kuten myös EU:n muissa osissa, maatalouden onnistunut mukauttaminen on tärkeä tekijä alan kilpailukyvyyn ja ympäristöllisesti kestävä kehityksen parantamisessa sekä työpaikkojen luomisessa ja kasvun edistämässä maatalouteen liittyvillä aloilla.

Tällä hetkellä vain alle 10 prosenttia EU-25:n viljelijöistä on alle 35-vuotiaita ja yli 24 prosenttia on yli 65-vuotiaita. Vuosina 2000–2005 EU-25:n maataloustyövoimasta poistuneet kuuluvat pääasiassa 25–54-vuotiaiden ikäryhmään, minkä jälkeen seuraavat nuoret työntekijät (15–24 v.) ja vasta viimeisenä vanhemmat työntekijät (55–64 v.). Maatalousalalla toimivien nuorten määrän väheneminen saattaa aiheuttaa erityisongelmia maatalouden sukupolvenvaihdosten toteuttamisessa.

Viljelijöiden koulutustaso vaihtelee huomattavasti eri jäsenvaltioissa. Monilla viljelijöillä ei ole tarvittavia taitoja hyödyntää uuden innovaatioympäristön, ympäristöpalvelujen tuottamisen, toiminnan monipuolistamisen ja bioenergian tuotannon kaltaisten paikallisten palvelujen kehittämisen tarjoamia mahdollisuuksia.

Maatalousneuvosto on korostanut tarvetta edistää tutkimusta ja kehittämistä, ammatillista koulutusta, neuvontapalveluja ja innovaatiota sekä inhimillisen pääoman hyödyntämistä.¹⁰

⁸ SERA, s. 47-48.

⁹ Lähde: Rural Development in the European Union - Statistical and Economic Information - Report 2006, http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_fr.htm

¹⁰ Epävirallinen maatalousneuvosto, Krems 2006.

3.3. Yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen ja maaseudun kehittämispolitiikan vaikutukset

Ratkaisevia tekijöitä maatalousalan työvoiman mukauttamisessa ovat teknologian muutos, pääoman tuotto ja maatalouden työvoiman suhteellinen palkkataso muihin aloihin verrattuna. Viimeisten 20 vuoden aikana tapahtuneiden yhteisen maatalouspolitiikan perättäisten uudistusten seurauksena työvoiman poistuma maatalousalalta on ollut koko lailla tasaisesti noin 2–3 prosenttia vuodessa. Suorien tukien käyttöönottamisella hintatuen vähentämisen korvaamiseksi on kyseisen ajanjakson aikana varmistettu, että rakenneuudistus tapahtuu sosiaalisesti hyväksyttävällä tavalla. Ilman suoria tukia monilla Euroopan maaseutualueilla olisi syntynyt vakavia taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristöllisiä ongelmia. Maaseudun kehittämispolitiikka on ollut keskeinen tekijä pyrittäessä estämään monien maaseutualueiden autioituminen ja viljelystä luopuminen.

Vuoden 2003 yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksessa otettiin käyttöön tukien irrottaminen tuotantomääristä. Sen ei uskota juurikaan vaikuttavan työllisyyteen, koska tuotantorakenteiden mukauttaminen tasoittuu tehokkaamman pääoman- ja maankäytön avulla, mikä johtaa taloudellisesti kestävämpään toimintaan. Lisääntyneen markkinasuuntautuneisuuden odotetaan tuovan uusia ansiomahdollisuuksia viljelijöiden monipuolistaessa toimintaansa sekä maatalouden että sen ulkopuolisten toimintojen aloilla.

Moni asia viittaa siihen, että tiloilla syntyneet uudet työllistymismahdollisuudet tai osa-aikainen työskentely tilalla yhdistettynä tilan ulkopuoliseen toimintaan ovat osittain kompensoineet maatalousalalla tapahtuneet mukautukset ja niiden työllisyysvaikutukset. Maaseudun kehittämistoimenpiteet ovat osaltaan myötävaikuttaneet tämän prosessin onnistumiseen, koska niiden avulla on pystytty luomaan tai säilyttämään huomattava määrä työpaikkoja.

Arvioiden mukaan maatilainvestointien, koulutuksen, metsitystoimenpiteiden sekä toimenpiteiden maaseutualueiden mukauttamisen ja kehittämisen edistämiseksi katsotaan yleisesti auttaneen työpaikkojen luomisessa. Maatilainvestoinnit ovat myötävaikuttaneet kokonaisvaltaisesti työllisyyden turvaamiseen tuottavuuden parantamisen avulla, kun taas uusia työpaikkoja on luotu pikemminkin elinkeinoelämän monipuolistamistoimenpiteillä.

Vaikka EU:n tasolla onkin käytettävissä vain harvoja määrällisiä arvioita, eräiden lähteiden mukaan Leader II -aloitteella Euroopan maaseutualueilla luotiin tai säilytettiin jopa 100 000 työpaikkaa (sosiaali- ja terveydenhoitopalvelujen, maiseman säilyttämisen ja kulttuuriperinnön aloilla), ja naisten osuus oli puolet näistä työpaikoista. Maaseudun monipuolistamistoimenpiteet auttoivat pelastamaan monia työpaikkoja maataloudessa ja luomaan samanaikaisesti väliaikaisia työpaikkoja ympäristönsuojelun ja kylien kunnostamisen alalla.

Työpaikkojen luomiseen ja toimintojen monipuolistamiseen maatalouden ulkopuolisille aloille suunnatut toimenpiteet ovat kuitenkin edelleen suhteellisen pieni osa ohjelmia. Arvioiden mukaan ohjelmakaudella 2000–2006 vain noin 10 prosenttia EU-15:n pääohjelmista koski toimenpiteitä, jotka johtivat välittömästi tai välillisesti uusien työpaikkojen syntymiseen maatalouden tai ensimmäisen jalostusasteen ulkopuolella. Tämä viittaa siihen, että uudella ohjelmakaudella on tarve lisätä maaseudun kehittämisohjelmien panosta.

4. MAASEUTUALUEIDEN HAASTEET

Euroopan maaseutualueet ovat erilaisia, ja niihin kuuluu monia johtavia alueita. Eräillä niistä – ja erityisesti syrjäisimmillä, autioituneilla tai maataloudesta riippuvaisilla alueilla – on kuitenkin lähivuosina edessään erityisiä haasteita, jotka liittyvät kasvuun, työllisyyteen ja kestäväan kehitykseen. Tällaisia haasteita ovat

- alhaisempi tulotaso,
- epäsuotuisa väestökehitys,
- alhaisempi työllisyysaste ja korkeampi työttömyysaste,
- palvelusektorin hitaampi kehitys,
- puutteet osaamisessa ja inhimillisessä pääomassa,
- naisten ja nuorten puutteelliset mahdollisuudet,
- osittain puutteellinen osaaminen eräillä maatalouden ja elintarviketeollisuuden aloilla.

Myös Euroopan maataloudessa jatkuva rakenneuudistus- ja uudenaikaistamisprosessi koettelee raskaasti monia maaseutualueita. Nykyisten suuntausten perusteella voidaan odottaa noin kahden miljoonan kokopäiväisen työntekijän poistuvan alalta EU-15:ssä vuoteen 2014 mennessä. Lisäksi 1–2 miljoonaa kokopäiväistä työntekijää saattaa poistua alalta kymmenessä uudessa jäsenvaltiossa ja 1–2 miljoonaa Bulgariassa ja Romaniassa¹¹. Näihin lukuihin on vielä lisättävä noin 5 miljoonaa piilotyötöntä maataloilta. Tämä kehitys tulee koskemaan useimpia maaseutualueita. Alueilla, joista huomattava osa on maaseutua, haasteena on se, miten voidaan välttää osaamisen puutteesta ja alhaisesta tulotasosta aiheutuva syrjäytymisuhka. Syrjäisemmillä alueilla, joiden maatalouden työllisyysaste on korkeampi, rakenneuudistusprosessin hallittu toteuttaminen on keskeinen tekijä maaseudun laajemman elinkeinoelämän kannalta.

Maaseutualueilla on kuitenkin todellisia mahdollisuuksia, jotka liittyvät niiden kasvupotentiaaliin uusilla aloilla, maaseudun tarjoamiin palveluihin ja hyödykkeisiin, matkailuun, maaseutualueiden houkuttavuuteen asuin- ja työskentelypaikkana sekä niiden merkitykseen luonnonvarojen ja luonnonarvoltaan merkittävien maisemien säilyttäjänä. Euroopan maatalous tuottaa runsaasti korkealaatuisia tuotteita. Maatalous- ja elintarvikealan on tartuttava uusien toimintamallien, teknologioiden ja innovaatioiden tarjoamiin tilaisuuksiin vastatakseen markkinoiden kysynnän kehitykseen Euroopassa ja koko maailmassa. Tämä vaatii uusien taitojen kehittämistä, yrittäjyyttä ja kykyä sopeutua uudenlaisten palvelujen tarjoamiseen.

Lyhyesti sanottuna Euroopan maaseutualueiden on tartuttava mahdollisuuksiinsa, tai erityisesti syrjäisimmät ja maataloudesta riippuvaisimmat alueet uhkaavat jäädä yhä enemmän jälkeen kaupunkialueista Lissabonin tavoitteiden saavuttamisessa.

5. PÄÄTELMÄT: TYÖLLISYYSKUILUSTA ON PÄÄSTÄVÄ EROON

Euroopan maaseutualueiden työllisyydellä on edessään suuria haasteita. Euroopan ja jäsenvaltioiden tasolla on kuitenkin olemassa koko joukko välineitä, joiden avulla

¹¹ SERA, s. 84.

voidaan kuroa umpeen työllisyyskuilua maaseutu- ja kaupunkialueiden välillä. Olisi edistettävä kumppanuuteen perustuvia, maatalouden ulkopuolelle ulottuvia monialaisia alueellisia ratkaisumalleja muun muassa elintarviketeollisuuden ja maatilamatkailun alalla. Erityisesti maaseudun kehittämistoimenpiteitä olisi hyödynnettävä täysimääräisesti työllisyyden ja talouskasvun kannalta.

Esimerkkejä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston työllistämisaikutuksista ¹²:
– matkailu, käsiteollisuus ja maaseudun tarjoamat palvelut ja hyödykkeet ovat monilla alueilla kasvavia aloja, ja ne tarjoavat mahdollisuuksia sekä maatalojen toimintojen monipuolistamiseen maatalouden ulkopuolelle että mikroyritysten kehittämiseen osana maaseudun laajempaa elinkeinoelämää;
– paikalliset aloitteet lastenhoitopalvelujen kehittämiseksi voivat helpottaa työmarkkinoille pääsyä. Tällaiset aloitteet voivat koskea lastenhoitorakenteiden kehittämistä, mahdollisesti yhdistettyinä aloitteisiin, joilla kannustetaan maaseututoimintoihin ja paikallisiin palveluihin liittyvien pienyritysten perustamiseen;
– yhdennetyt aloitteet, joihin sisältyy monipuolistamista, yritysten perustamista, investointeja kulttuuriperintöön, paikallisten palvelujen infrastruktuureja ja uudistamista, voivat osaltaan parantaa sekä taloudellisia näkymiä että elämänlaatua;
– perinteiseen osaamiseen tai uusien taitojen käyttöönottamiseen perustuvien mikro- ja käsiteollisuusyritysten kehittäminen;
– nuorten perehdyttäminen paikallisen elinkeinoelämän monipuolistamisen edellyttämiin taitoihin;
– tieto- ja viestintätekniikan käyttöönoton ja leviämisen edistäminen sekä uusiutuvien energianlähteiden kehittäminen ja innovatiivinen käyttö;
– maaseudun kehittämissuunnitelmissa tuetut pienimuotoiset paikalliset infrastruktuurit voivat olla avainasemassa kytkettäessä rakennusrahastojen suuremmat investoinnit paikallisiin strategioihin maatalous- ja elintarvikealan potentiaalini monipuolistamiseksi ja kehittämiseksi.

Ottaen huomioon nämä tulevaisuuden haasteet yhteisön ja jäsenvaltioiden politiikkojen yhdentäminen ja keskittyminen erityisesti inhimilliseen pääomaan ja osaamiseen ovat tärkeimmät tekijät hyödynnettävässä maaseutualueiden työllisyys- ja talouskasvupotentiaalia. Sen vuoksi komissio suosittaa, että

- yhteisen maatalouspolitiikan uudistusprosessia jatketaan ja lujitetaan korostamalla erityisesti markkinasuuntautuneisuutta ja tulotason vakauttamista suorien tukien avulla;
- jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä olemassa olevia mahdollisuuksia energiakasvien viljelyn ja uusiutuvaa energiaa tuottavien yritysten kannustamiseksi ja tukemiseksi, koska ne voivat osaltaan edistää vakaata työllisyyttä maaseutualueilla ja myötävaikuttaa merkittäväällä tavalla kestävän kehityksen lujittamiseen;
- ottaen huomioon monia maaseutualueita koskevat erityishaasteet uusissa jäsenvaltioissa kyseisten maiden integroimista ja niiden maatalouden rakenneuudistusta olisi lähivuosinakin pidettävä ensisijaisena tavoitteena;
- maaseudun kehittämistä koskevien yhteisön strategisten suuntaviivojen mukaisesti jäsenvaltioiden olisi suunnattava maaseudun kehittämissuunnitelmansa ensisijaisesti toimintalinjoihin, joita ovat tiedonsiirto, uudenaikaistaminen,

¹² Tärkeimmät toimet perustuvat maaseudun kehittämistä koskevista yhteisön strategisista suuntaviivoista (ohjelmakausi 2007–2013) 20. helmikuuta 2006 tehtyyn neuvoston päätökseen 2006/144/EY (EUVL L 55, 25.2.2006, s. 20).

elintarvikeketjun innovaatio ja laatu sekä investoinnit inhimilliseen pääomaan ja joiden ensisijaisena yleistavoitteena on työllistämismahdollisuuksien ja kasvun edellytysten luominen;

- koska maaseudun kehittäminen voi ainoastaan osittain auttaa työllisyyskuilun umpeenkuromisessa, olisi käytettävä kaikkia yhteisön välineitä työllisyyden edistämiseksi maaseutualueilla. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että rakenne-, työllisyys- ja maaseudun kehittämissä politiikkojen synergia hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti¹³;

Esimerkkejä Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston tuesta maaseutualueiden monipuolistamiseen¹⁴:

- yleisen taloudellisen edun mukaisten palvelujen saatavuuden vähimmäistason varmistaminen;
 - yhdennetty lähestymistapa matkailun edistämiseksi;
 - olemassa olevan taloudellisen toiminnan prosessi- ja tuoteinnovaation edistäminen;
 - panostaminen maaseudun kehittämissarantoihin ja paikallisiin voimavaroihin perustuvien talouselämän ryppäiden kehittäminen.
- toimet näillä inhimillisten voimavarojen kehittämisen aloilla olisi toteutettava kaikilta osin kasvun ja työllisyyden yhteisissä suuntaviivoissa vahvistettujen Euroopan työllisyysstrategian tavoitteiden mukaisesti. Muutokseen valmistautumista olisi tuettava kaikissa jäsenvaltioissa maatalousalan rakenneuudistuksen toteuttamiseksi, ja olisi kehitettävä proaktiivinen lähestymistapa viljelijöiden koulutukseen ja uudelleen koulutukseen, erityisesti siirrettävien taitojen osalta;
 - maaseudun kehittämisverkoston olisi valittava vuoden 2008 tärkeimmäksi aiheekseen työpaikkojen luominen maaseutualueille.

Komissio tehostaa tilastollisten välineiden käyttöä maaseudun kehittämissä politiikkojen työllisyysvaikutusten arvioinnissa osana maaseudun kehittämistä koskevia yhteisiä seuranta- ja arviointisääntöjä.

¹³ Ks. edellä, 3.6 kohta.

¹⁴ Yhteisön koheesiopolitiikan strategisista suuntaviivoista 6. lokakuuta 2006 tehty neuvoston päätöksen 2006/702/EY (EUVL L 291, 21.10.2006, s. 11) liitteessä oleva 2.2 kohta.

Liite: Maaseutualueiden pääpiirteet EU-27:ssä

Alueelliset ominaispiirteet

	EU-27	Maaseutuvoittoiset alueet	Alueet, joista huomattava osa on maaseutua	Kaupunkivoittoiset alueet	Alue-luokitus	Vuosi
% pinta-alasta	100,0	57,0	35,7	7,3	NUTS 3	2003
% väestöstä	100,0	20,5	37,8	41,7	NUTS 3	2003
% bruttoarvonlisästä	100,0	13,2	31,7	55,0	NUTS 3	2002
% työllisyydestä	100,0	18,7	34,6	46,7	NUTS 3	2002
% käytössä olevasta maatalousmaasta (1)	100,0	43,2	46,8	10,0	FSS-alue	2003

(1) paitsi ES, SL

Väestötieteelliset ominaispiirteet

	EU-27	Maaseutuvoittoiset alueet	Alueet, joista huomattava osa on maaseutua	Kaupunkivoittoiset alueet	Alue-luokitus	Vuosi
Väestötiheys (km ²)	114,8	40,9	118,2	638,7	NUTS 3	2003
15–64-vuotiaiden %-osuus kokonaisväestöstä (1)	67,2	65,9	67,1	68,0	NUTS 3	2001
Nettomuuttoluku (2)	3,9	1,8	4,0	4,8	NUTS 2	2003

(1) paitsi BE, DK, LV, MT, SI

(2) paitsi EE, CY, LU, MT

Taloudelliset ominaispiirteet

	EU-27	Maaseutuvoittoiset alueet	Alueet, joista huomattava osa on maaseutua	Kaupunkivoittoiset alueet	Alue-luokitus	Vuosi
BKT/asukas (EU-25 = 100)	95,5	64,5	82,3	122,8	NUTS 3	2001
Alkutuotannon %-osuus kokonais-BKT:sta (1)	2,3	5,1	2,8	0,9	NUTS 2	2002
Palvelusektorin %-osuus kokonais-BKT:sta	71,1	62,4	67,9	74,5	NUTS 3	2002

(1) paitsi MT

Työllisyyteen liittyvät ominaispiirteet

	EU-27	Maaseutuvoittoiset alueet	Alueet, joista huomattava osa on maaseutua	Kaupunkivoittoiset alueet	Alue-luokitus	Vuosi
Työllisyysaste (%)	62,7	60,1	61,9	64,7	NUTS 2	2004
Työttömyysaste (% aktiiviväestöstä)	9,2	9,9	10,1	7,8	NUTS 2	2004
Pitkäaikaistyöttömyys (% aktiiviväestöstä)	4,1	4,5	4,7	3,3	NUTS 2	2004
Itsenäinen ammatinharjoittaminen (% kokonaistyöllisyydestä)	15,3	19,3	15,2	13,8	NUTS 2	2004

Koulutukseen osallistuvat aikuiset (%-osuus väestöstä) (1)	8,5	8,2	7,8	10,1	NUTS 2	2004
Työllisyys alkutuotannossa (%)	6,7	20,6	6,9	1,7	NUTS 2	2002
Työllisyys palvelusektorilla (%) (2)	66,8	57,1	65,0	74,7	NUTS 3	2002

(1) paitsi EL

(2) paitsi NL, RO

Lähde: Rural Development in the European Union – Statistical and Economic Information – Report 2006,
http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_fr.htm